ऱ्यानें त्यांनीं उपासनीची कानउघाडणी केली असें जरी म्हटलें आहे, तरी दासगणू हे शिर्डी संस्थानकमिटीचे अध्यक्ष असल्यामुळें त्यांनीं उपासनीच्या शब्दाला मान देऊन कीर्तनासच उभे राहावयाचें नव्हतें; परंतु ते उभे राहिले, म्हणून शिर्डी संस्थान पोटकमिटीला दिलगिरी वाटत आहे असा ठराव पोटकमिटीनें मंजूर केला.

४ संस्थानचे हल्लीं नेमलेले गवई रा. रा. किसनराव पार्थीकर, दासगणू महाराज यांचे शिष्य यांची संस्थानच्या गवयाच्या जागेची मुदत श्रावण व॥ ३० शके १८५७ पर्यंत वाढविली आहे. त्यानंतर भाद्रपद शुद्ध १ शके १८५७ पासून फाल्गुन व॥ ३० शके १८५७ पर्यंत रा. रा. विठ्ठलराव मराठे दासगणू महाराज यांचे दुसरे शिष्य यांची नेमणूक तूर्त सात महिन्यांपुरती केली आहे.

५ श्रीसमाधिमंदिर व श्रीद्वारकामाईमधील पेटयांतील जमा दोन्ही पेटया मिळून चैत्र शके १८५७ मासांत जमा एकंदर रु. ५१-२-६. श्रीमंदिरपेटींत रु. ४७-१३-६ व श्रीद्वारकामाई पेटींत रु. ३-५-० रकमा आल्या. ता. ३।५।३५.

शिर्डी येथील हवा उत्तम आहे. पाऊस अद्याप नाहीं. मात्र लेंडीबागेस पूर येऊन गेला. उष्मा जास्त आहे.

श्रीसाईभुवन,
१४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई २
ता. ३ जून १९३५

सुंदरराव दि. नयलकर,
ऑ. चिटणीस,
शिर्डीसंस्थान कमिटी

श्रीदत्तचित्साई सद्गुरुभ्योन्नमः

श्रीयुत रा. रा. श्रीसाईलीला संपादक महाशय यांस,

कृ. सा. न. वि. वि.

सोबत श्रीशिरडी संस्थानच्या मालकीच्या पुष्कराजखचित सोन्याची अंगठी, सोन्याचें गुलाबचें फूल, मोतीं वगैरे वस्तूंची, चांदी, पितळ, तांबे, अल्युमिनम्, लोखंड वगैरे धातूंचीं भांडीं व वस्तु यांची यादी, तसेंच कपड्यांची यादी आपल्याकडे श्रीसाईलीलेंत प्रसिद्धिकरितां पाठविल्या आहेत; तरी कृपेनें त्या प्रसिद्ध कराव्या ही विज्ञापना—

आपला नम्र

श्रीक्षेत्र शिरडी,
ता. १–५–३५
वैशाख शु. ८ शके
१८५७

सेवक
बालकृष्ण विश्वनाथ देव
व
रघुवीर भास्कर पुरंदरे

अ. नंबर **जिनसांचें नांव व तपशील**

सोमवारीं घालण्याचे कपडे

१ उपरणें सुती, गंगा जमुनी जरीकाठी
२ उपरणें जरीकाठी
३ धोतर पांढरें, हात ९ रेशमी.
४ उपरणें रेशमी पांढरें नागपुरी
५ गलेफ पांढरा इमिटेशन रेशमी फितीसह
६ उपरणें पांढरें सुती पिवळी किनार.
७ गलेफ ” जुनें जरी उपरण्याचा केलेला

८ उपरणें " जरी कांठी इमिटेशन
९ उपरणें " साधे मध्यें इमिटेशन कापड
१० गलेफ " साधा मलमलचा
११ उपरणें " रेशीमकांठी
१२ उपरणें " " "
१३ उपरणें " रेशीम जरीकांठी
१४ उपरणें " बारीक जरीकांठी
१५ गलेफ " रेशमी मध्येंजरीच्या फुल्या
१६ उपरणें " जरीकांठी
१७ चादर " पांढरी सुती.

मंगळवार

१८ पीतांबर तांबडा जरीकांठी रेशमी
१९ पीतांबर तांबडा जरीकांठी रेशमी जुना
२० पीतांबर " " "
२१ पीतांबर (पामरी) " " नवें
२२ गलेफ तांबडा इमिटेशन लावलेला
२३ शालु " जरीकांठी सुती खोटा
२४ गलेफ " इमिटेशन फित लावलेला
२५ गलेफ " " "
२६ पटी " " "
२७ रुमाल " सुती जरीकांठी
२८ पटी " इमिटेशन फित लावलेला
२९ कापड " हात ६ इमिटेशन रेशमी.

बुधवार

३० पामरी गुलाबी रेशमी जरीकांठी
३१ उपरणें " खोटें जरीकांठी इमिटेशन

३२ गफेल गुलाबी रेशमी.
३३ कापड इ. टे. रेशमी फित लावलेला झालर जांभळी.
३४ गफेल गुलाबी इ. टे. रेशमी.
३५ गफेल ,, ,, ,, ,,
३६ गफेल भगवा , ,, ,,
३७ गफेल ,, ,, ,, ,,
३८ गफेल गुलाबी ,, ,, ,,
३९ गफेल ,, सुती
४० गफेल ,, इ. टे. फुल असलेला
४१ पातळ ,, नेसण्याचें हिरवें जरीकांठी रंग फिका भगवा

गुरुवार

४२ पीतांबर हिरवा रे. कांठी रे.
४३ शालु ,, बुटयाचा रे. जरीचा.
४४ शालु ,, ,, ,, ,,
४५ शालु ,, जरीकांठी गर्भरेशमी श्री. नाना सा. रासने.
४६ गलेफ ,, सुती झालर गुलाबी
४७ पटी ,, इ. टे. फित लावलेला
४८ गलेफ ,, सुती फित लावलेला
४९ गलेफ ,, इ. टे. पांढरी फीत.
५० फडके ,, १ वीत रुंद १॥ हात लां. श्री. सुंदरराव नवलकर
५१ कापड ,, इ. टे. हात ५ फुलाचे
५२ गलेफ ,, ,, फीत लावलेला
५३ गलेफ ,, ,, ,, ,,
५४ गलेफ ,, ,, ,, ,,
५५ गलेफ ,, फित नाहीं; फुलाचा
५६ गलेफ ,, मध्ये गुलाबी फुलें

शुक्रवार

५७ पामरी आस्मानी जरी कांठी रे

५८ गलेफ ,, इ. टे. फीत लावलेला

५९ पामरी ,, जरी कांठी रेशमी

६० पीतांबर ,, ,, ,, ,,

६१ गलेफ ,, रेशमी फीत लावलेला

६२ गलेफ ,, झालर सुती.

६३ गलेफ आस्मानी. इ. टे.झालरीसह फुलांचा.

६४ कापड ,, फुलाचें हात ५

६५ गलेफ ,, फुलाचें काळीफित.

६६ गलेफ ,, ,, इ. टे. फीत लावलेला

६७ चादर ,, खोटया जरीच्या काडयामध्यें.

शनिवार

६८ कापड पिंवळा इ. टे. फुलाचें हात ६

६९ कापड ,, ,, ,, ,, ३

७० पट्टी केशरी इ. टे. केशरी हात ५

७१ कापड ,, इ. टे. गुलाबी हात ५ हिरवा

७२ गलेफ ,, फुल्या असलेलें रेशमी

७३ पीतांबर पिंवळा जरी काठीं ,,

७४ पीतांबर ,, ,, ,, ,,

७५ शेला ,, ,, ,, सुती

७६ शेला ,, ,, ,, ,,

७७ पामरी ,, रेशमी इ. टे.

७८ गलेफ ,, ,, ,, फीत लावलेला

७९ गलेफ ,, ,, ,, ,, ,,

रविवार

८० पामरी जांभळा जरी कांठी रेशमी
८१ पामरी ,, जरीकांठी इ. टे. रेशमी
८२ शाल् ,, ,, ,, रेशमी
८३ रुमाल ,, ,, ,, इ. टें. रेशमी
८४ गलेफ ,, बुटयाचा इ. टे. ,,
८५ गलेफ ,, जरी कांठी ,, ,,
८६ गलेफ निळा फीत लावलेला इ. टे.
८७ गलेफ कुसुंबी फुलाचा इ. टे. फित लावलेला
८८ रग पिवळा फित लावलेला इ. टे. रेशमी
८९ शाल भगवी जरीच्या फुल्या झालरीसह
९० शाल केशरी इ. टे. रेशमी
९१ शाल तांबडी जरीकांठी
९२ शाल तपकिरी ,, ,,
९३ धोतर् जोडा रेशमीकांठ गंगा जमुनी
९४ शाल पिवळी सुती
९५ रुमाल हिरवा जरीचा इ. टे.
९६ कापड पिंवळें सुती हात ५
९७ शेला निळा जरीकांठी इ. टे. रे. जुना
९८ कापड हिरवें सुती हात २
९९ कापड पोपटी सुती हात २
१०० अंगरखा निळा इ. टे. रेशमी
१०१ पट्टी गुलाबी फित सुती
१०२ गलेफ हिरवा सुती
१०३ आभ्रे गुलाबी इ. टे. रे.
१०४ आभ्रे कुसुंबी ,, ,, ,,

१०५ आभ्रे पिंवळे ,, ,, ,,
१०६ आभ्रे हिरवे ,, ,, ,,
१०७ आभ्रे पांढरे ,, ,, ,,
१०८ आभ्रा आस्मानी,, ,, ,,
१०९ उपरणें सुती हिरवे कांठी
११० उपरणें ,, तांबडें कांठी
१११ उपरणें ,, पिवळे ,,
११२ उपरणें ,, शुभ्र ,,
११३ आभ्रे पांढरे इ. टे रे. फीत लावलेला
११४ गलेफ पोपटी इ. टे. रे.
११५ आभ्रे जांभळे ,, ,, ,,
११६ गलेफ हिरवा ,, ,, ,,
११७ ,, ,, ,, ,, ,,
११८ ,, ,, गुलाबी
११९ शाल पिंवळी खादी सुती
१२० कापड तांबडें गजनीचे
१२१ कापड पिंवळे सुती हात ४
१२२ ,, पांढरे इ. रे. हात ४
१२३ कापड पांढरे इ. टे. रे. हात ३
१२४ ,, ,, इ. टे. रे. हात ३
१२५ ,, पोपटी सुती ,, ४
१२६ टुवाल पांढरे ,,
१२७ ,, ,,
१२८ ,, ,,
१२९ ,, ,,
१३० रुमाल ,, जाळीचा.

१३१ कापड केशरी इ. टे. रे. हात २
१३२ पीतांबर जांभळा रे. जरीकाठी
१३३ गलेफ हिरवा इ. टे. रे. फित लावलेला
१३४ ,, तुकडा गुलाबी इ. टे. ,, ,,
१३५ पट्टी रुमाल हिरवी
१३६ कापड हिरवें सुती वेलबुट्टी हात ३
१३७ गलेफ गुलाबी इ. टे. रे फीत लावलेला.
१३८ शाल पांढरी सुती खादीची
१३९ फडकी हिरवी ,, इ. ,, रे. हात ४
१४० फडकी ,, इ. टे. रे. हात ४
१४१ पीतांबर पिंवळा. रे. गंगा जमुनी
१४२ ,, केशरी ,, जरीकांठी
१४३ मच्छरदाणी पांढरी. सुती
१४४ उशी तांबडी श्री. देव. इ. टे.
१४५ ,, पोपटी मखमली
१४६ ,, ,, ,,
१४७ अंगरखा तांबडा जरीबुट्ट्याचा मखमली.
१४८ गलेफ ,, खरी जरीचा ,,
१४९ गादी हिरवी. सिंहासन द्वारकामाई हिरवी आसनासह्दी मखमल
१५० ,, तांबडी चावडींतील अभ्यासह्द मखमल
१५१ तक्या हिरवा चावडींत ,, ,,
१५२ सतरंजी काळी. ,,
१५३ गादी तांबडी पालखीच्या गजनीची
१५४ तक्या तांबडा ,, ,,
१५५ लोड ,, ,, इ. टे. रे.

१५६ उशी पिवळी ,, मखमलीची
१५७ उशी तांबडी
१५८ छत तांबडें
१५९ सतरंजी काळी सुती
१६० गादी निळी
१६१ झुल रंगीबेरंगी घोडयाची
१६२ गादी तांबडी मखमली
१६३ पडदा ,, गजनीचा
१६४ झुल पिवळी इ. टे. रे.
१६५ गलेफ हिरवा ,, ,, ,,
१६६ गलेफ गुलाबी रे. मध्यें जरीच्या फुल्या
१६७ ,, ,, ,, ,,
१६८ पट्टी हिरवी बुटयाचा आभ्र्यासह
१६९ तक्या हिरवा गजनीची ,,
१७० गादी तांबडी मखमलीची ,,
१७१ ,, ,, गजनीची
१७२ ,, ,, ,,
१७३ उशी लाल ,,
१७४ ,, ,, ,,
१७५ ,, ,, ,,
१७६ उशी निळी मखमलीची
१७७ ,, ,, ,,
१७८ ,, ,, बुटयाची आभ्र्यासह
,, ,,
१७९ ,, ,, ,, ,,
१८० लोड हिरवा मखमल आभ्र्यासह

१८१ तक्या तांबडा ,, ,,
१८२ उशी ,, रेशमी ,,
१८३ तक्या ,, लहान मखमली
१८४ उशी ,, अगदीं लहान
१८५ गालीच्या तपकिरी
१८६ सतरंजी काळी नवी
१८७ ,, तांबडी जुनी
१८८ ,, काळी ,,
१८९ ,, ,, ,,
१९० जाजम पांढरा खादी पडदा
१९१ ,, ,, ,, ,,
१९२ ,, तांबडा खारवाचा
१९३ शाल हिरवी
१९४ ,, भगवी
१९५ गलेफ केशरी चौ. साटीन अस्मानी किनार
१९६ टुवाल पांढरा
१९७ ,, ,,
१९८ ,, ,,
१९९ ,, ,,
२०० उपरणें ,,
२०१ ,, ,, नागपुरी रेशमी
२०२ गलेफ जांभळा इ. टे. रे. फित लावलेला
२०३ ,, ,, इ. टे. रे. वायल
२०४ शाल पांढरी चौकोनी खादी
२०५ आसन निळें चौकोनी
२०६ गोमुखी हिरवी बनातीची

२०७ रुमाल अस्मानी हातरुमाल
२०८ धोतर पांढरें काठबारीक ९ हात
२०९ उशी जांभळी इ. टे. रे.
२१० ,, ,, ,,
२११ सतरंजी हिरवी हा. ६×६
२१२ आभ्रा हिरवा इ. टे. रे.
२१३ ,, गुलाबी ,,
२१४ शेला अस्मानी जरी बुट्टी
२१५ गलेफ पिरोजा जरीची फीत
२१६ सदरा मलमल
२१७ रुमाल ,,
२१८ झबलें गुलाबी
२१९ कपडे हिरवे

(अपूर्ण)

वर्गणीदारांकरितां

१ श्रीसाईलीलेचा वर्षारंभ चैत्र महिन्याच्या अंकापासून आहे. नवीन वर्गणीदारांस वर्षारंभापासून अंक घ्यावे लागतील.

२ पत्ता बदलणें झाल्यास लगेच आम्हांस कळवावें. बदललेला पत्ता न कळविल्यामुळें कित्येक वेळां अंक गहाळ होतात.

३ अंकासंबंधीं पत्रव्यवहार आमच्याकडे करावा.

४ लेखासंबंधीं पत्रव्यवहार संपादक व प्रकाशकांकडे करावा.

वार्षिक वर्गणी

वार्षिक वर्गणी टपालखर्चासह मनिऑर्डरनें आगाऊ रु. ३।=, व्ही. पी. नें रु. ३॥, फुटकळ अंक ।=, मागील अंकास शिल्लक असल्यास ॥-

व्यवस्थापक—**श्रीसाईलीला**

लेखकांकरितां

१. श्रीसाईलीलेंत प्रसिद्धीसाठीं पाठविलेला लेख अथवा कविता कागदाच्या एका बाजूवर, मार्जिन सोडून, सुवाच्य बालबोध लिपींत असावी. पेन्सिलीनें किंवा कागदाच्या दोन्हीं बाजूंस लिहिलेला मजकूर छापण्यास फार त्रास पडतो.

२. लिखाणासोबत पूर्ण नांव व पत्ता दिला पाहिजे. नांव प्रसिद्ध न करितां टोपण नांवाखालीं प्रसिद्धि द्यावयाची असल्यास त्याप्रमाणें कळवावें.

३. लेख अथवा कविता हातीं आल्यानंतर १ महिन्यांत पसंती अगर नापसंती कळविली जाईल. पसंती कळविल्यानंतर, आम्हांला कळविल्याशिवाय लेखकांनीं तो मजकूर दुसरीकडे छापविण्यास देऊं नये.

४. लेखांत योग्य तो फेरफार करण्याचा अधिकार आमच्याकडे राहील. येईल तसा शब्दशः प्रसिद्ध करण्याची हमी आम्हीं घेत नाहीं.

५. लेखासोबत पुरेसें पोस्टेज आल्यास, नापसंत लेख परत करूं.

प्रकाशक, **श्रीसाईलीला**

Register No. E. 1728

दक्षिणा प्राइझ कमिटीनें बक्षिस दिलेला व केसरी, [illegible], ज्ञानप्रकाश विविधज्ञानविस्तार, व रत्नाकर वगैरे वृत्तपत्रें व मासिकांनीं उत्कृष्ट अभिप्राय दिलेला असा संतकवि ह. भ. प. श्री दासगणूमहाराज ह्यांनीं नवीन रचिलेला व प्रोफेसर श्री. नी. चाफेकर, M. A., LL. B. ह्यांनीं प्रस्तावना लिहिलेला नवीन ग्रंथ

श्री पासष्टी-भावार्थ-दीपिका

हा **नरेंद्र बुक डेपो, दादर,** मुंबई येथें मिळेल.

कापडी प्रत १० आणे. **साधी प्रत ८ आणे.**

सर्व प्रकारच्या मेंदूच्या विकारांवर जागरण व मानसिक श्रम करणाऱ्यांस अत्यंत उपयोगी

नकलेबद्दल] **ब्राह्मी तेल** [सावध राहावें.

बाळबाळंतिणीकरितां औषधें

बाळंतकाढा नं. १—पहिल्या दहा दिवसांचा ८१४; **बाळंतकाढा नं. २** दहा दिवसानंतर ८१४; **बाळकडू:**—मूल जन्मल्यापासून देण्यास योग्य ८८; **कुमारीआसव** लहान मुलांकरितां ८१२.

सतत २५ वर्षें लोकादरास पात्र झालेलें, कोणत्याही ऋतूंत घेण्यास योग्य, अत्यंत मधुर व आरोग्यदायक

एक रत्तल १८१०) **द्राक्षासव** (अर्धी रत्तल ८१४
दीड रत्तल २८४ ट. ख. पॅ. नि.

शिवाय आमच्या कारखान्यांत टिकाऊ तयार काढे, आसवें, अरिष्टें, भस्में वगैरे ५०० वर औषधें तयार आहेत. त्यांच्या माहितीचा मोठा कॅटलाग व प्रकृतिमान भरून पाठविण्याकरितां "स्मरण-पत्रिका" हीं सात आण्यांचीं तिकिटें आलीं असतां पाठवूं.

दत्तात्रय कृष्ण सांडू ब्रदर्स. आर्यौषधी कारखाना, चेंबूर, जि. ठाणें.
टे. नं. ८७०२४ × २२२७८. दुकान दवाखाना, ठाकुरद्वार, मुंबई नं० २
पुणें:—**श्री साईनाथ** आणि **कंपनी**

हें पुस्तक श्रीलक्ष्मीनारायण छापखाना, ३६४ ठाकुरद्वार, मुंबई येथें **रामचंद्र काशीनाथ तटणीस** यांनीं छापून **रा. आ. तर्खड** यांनीं ५ सेंट मार्टिन्स रोड, वांद्रें येथें प्रसिद्ध केलें.

१८२८

४८५

श्री साईनाथ प्रसन्न.

श्री साईलीला

मासिक पुस्तक.

वर्ष ४ थें.] ज्येष्ठ व आषाढ शके १८४८ [अंक ४-५.

नलिनीदलगत जलमतितरलम् । तद्वज्जीवितमतिशय चपलम् ॥

क्षणमपि सज्जनसंगतिरेका । भवति भवार्णव तरणे नौका ॥

श्री शंकराचार्य.

संपादकः—लक्ष्मण गणेश मह[illegible]

प्रकाशकः—रामचंद्र आत्माराम तर्खड

श्री साईलीला कचेरी ५ टर्नर रोड बांद्रे.

४५५

अनुक्रमणिका.

महाराजांचे अनुभव	४९७-५३०
स्फुट विषय.	३६२-३८९
श्री साईसच्चरित	६९१-७१०

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी टपाल खर्चासह मनीआर्डरीनें आगाऊ रु. ३।=, व्ही. पी. नें रु. ३॥, फुटकळ अंक ।=, मागील अंकास शिल्लक असल्यास -॥-

श्रीसाईभक्तांना अगत्याची सूचना.

आम्हांस अशी माहिती मिळाली आहे कीं कोणी एक गृहस्थ मी श्री साईबाबांचा एक शिष्य आहे असें लोकांस सांगून महाराजांच्या भंडाऱ्या करितां म्हणून लोकांकडून वर्गणी वसूल करीत असतात. महाराजांचे नांवावर आणखीही कांहीं लोतये निरनिराळ्या तऱ्हेनें पैसे मिळविण्याचा प्रयत्न करीत आहेत. श्री शिर्डी संस्थान कमेटी या बाबतींत योग्य ती चवकशी करीत आहे. तूर्त आम्हांस येवढेंच कळविणें आहे कीं वरील गृहस्थ संस्थान कमिटीस अज्ञात आहेत व त्यांना महाराजांचें नांवावर पैसे गोळा करण्याचा कांहींही अधिकार नाहीं. श्रीसाई महाराजांचे अधिकृत असे शिष्य कोणी नाहींत. श्रीशिर्डी संस्थानचे व्यवस्थे करितां अहमदनगर डिस्ट्रिक्ट कोर्टा मार्फत तजवीज झालेली आहे व त्या संबंधीची योजना [illegible] साईलीलेच्या पहिल्या अंकांत आम्हीं छापली आहे. संस्थानचा [illegible]रभार करण्याचा पूर्ण अधिकार फक्त या योजनेप्रमाणें [illegible]थान कमिटीस आहे. श्रीसाईमहाराजा प्रित्यर्थ कोणास [illegible]ानकमेटीकडे पाठवावें.

श्री सद्गुरु साईनाथबाबा प्रसन्न.

श्री. अण्णासाहेब यांचे चरणीं त्रिकाल मस्तक ठेवून शिरसाष्टांग नमस्कार वि. वि.

गेल्या गणेशोत्सवांत रा. चिंतामणराव कोलवणकर ह्यांचे घरीं श्री सद्गुरु नानामहाराज श्रीगोंदेकर ह्यांचे कीर्तन समाप्त झाल्यावर मी डहाणू येथील श्री सच्चिदानंद सद्गुरु साईबाबांचे उत्सवाबद्दल हकिगत पाठविण्याचें कबूल केलें होतें. त्या गोष्टीची आज श्रीचे पूजेचेवेळीं स्मृति झाल्यावरून ती हकीगत कळवीत आहें. ती अशी:—

डहाणू येथें यंदाचे गणपति उत्सवास गेलों होतों. तेथें वरील कीर्तनकार महाजांचे शिष्योत्तम रा. भाईबाबाजी,शांताराम,महादेवराव व गजाननराव अशा कांहीं मंडळींत ईश्वरप्रेमाबद्दल गोष्टी चालल्या होत्या. त्यांत रा. रा. गजाननराव ह्यांचे तोंडून प्रथम श्री सद्गुरु साईमाउलीच्या उदीचे सामर्थ्या विषयीं गोष्ट निघाली. ते म्हणाले, " मी वाणगांवसज्यावर तलाठी असतांना सज्यांतील गांवचा पाटील मुलासाठीं औषध मागूं लागला. कारण तो म्हणाला तुमचें आडनांव वैद्य आहे. मुलास अनेकपरीचे सर्व उपाय झाले गुण नाहीं म्हणून तुम्हीं तरी कांहीं उपाय सांगा. तुम्ही जें औषध द्याल तें मी देईन. तेव्हां मी नुकताच शिर्डीस जाऊन आलों होतों म्हणून मलाही वाटलें कीं, ज्याअर्थीं पाटील माझेच जवळून औषध मागतो त्याअर्थीं आपणही श्रीसद्गुरु साईबाबांच्या उदीचा त्यास उपयोग होईल असें करावें.म्हणून त्याचेच भिसींत नजीकचे दाभोणसज्याचे तलाठी यशवंत दादाजी कर्णीक हे रहात असत. त्यांचे हवालीं त्या उदीच्या ३ पुड्या करून त्या पाटलास देण्यास सांगितलें व (इतक्यांत रा. यशवंतजी व कर्णीक आमचा विषय चाललेल्या ठिकाणीं आले)व ह्यांनीं त्याप्रमाणें तीन पुड्या माझेजवळ आणून दिल्या. त्या मी पाटलास मला वाटलें तशा अनुपानांत देण्यास सांगितल्या.(ही गोष्ट खरी आहे अशीं अनपेक्षित आलेले गृहस्थानीं खात्रीं दिली जसें कांहीं श्री सद्गुरुरायांनीं त्या

वेळीं मला पूर्णपणें सिद्धांत प्रत्यक्ष प्रमाणासहित करून दाखविण्याकरितांच व त्यामुळें उत्पन्न होणाऱ्या आनंदलहरींत जास्त वेळ डुंबत राहाण्याकरितांच त्याचवेळीं उदीमहात्म्याचें दुसरें उदाहरण दाखविलें. आमचा विषय पुरा होत आहे तोंच एक दोन गुजराथ्यांचीं मुलें रा. ह. मो. फणसे ह्यांचेकडे भजनास जेवढी मंडळी आली होती तेवढयांना घेऊन शा. पुरुषोत्तम वनमाळी वाणी यांचे घरीं श्री सद्गुरुमाउलीच्या उत्सवाचे आमंत्रण देण्यास आले. त्या उत्सवास अर्थात आम्ही (मी. हरी भाऊ फणसे व गजाननराव) गेलों उत्सवांत जो श्रीचा फोटो ठेविला होता तो फारच मोहक व ज्याचे अवलोकनानें श्रद्धा वृद्धिंगतच होईल असा मांडला होता. मांगेले मंडळीचें भजन प्रेमांत व रंगांत चाललें होतें. विडापानसुपारी दूध कॉफी बदाम बर्फी वगैरेचीपात्रें प्रसाद म्हणून वाढण्यांत येत होतीं.बरीच मंडळी येऊन गेली होती व ज्यांना भजनाची अत्यंत आवड अशी मंडळी मागें राहिली होती. आम्हीं तेथून जाण्याची परवानगी घेतांना मालकांनीं कळविलें कीं "माझी मुलगी अगदीं वाचणें शक्य नाहीं असें डाक्टर वैद्यांनीं ज्या दिवशीं ठरविलें त्याच दिवशीं मला कोणी एकानें त्याचेकडे श्री गोकुल अष्टमीचे प्रसादांत उदी आलेली दिली व म्हणाला तुमचे सर्व उपाय झाले तरी वरील उपाय अवश्य करावा " मुलीचे चुलत सासरे डॉक्टर मूळचंदराय हे मुंबईचे एल् एम् ऍंड एस् असून तेही अगदीं निराश झाले व परत जाण्यास निघाले होते व त्यांनीं हा बाहेरचा उपाय करण्यास हरकत नाहीं वात झाल्यावर निमोनियाची केस सुधारणें शक्य नाहीं असेंही ते म्हणाले. तरीही हा उपचार करून पहावा म्हणून श्री माउलीची उदी मुलीस लाविली. त्याच दिवशीं श्रीच्याच प्रेरणेनें घरींच असलेल्या दैवतांची स्मृति होऊन देवीचा चंडीपाठ आपणास येत असलेला आज करावा असें वाटलें व त्याच दिवशीं पाठास सुरवात झाली. सकाळीं वाटलें कीं, मुलीला वातच आहे दुसरें कांहीं नाहीं; तरीं हिंग व कोलनवॉटर एकत्र करून डोकीवर ठेवावें व पाठ आटोपल्यावर त्याप्रमाणें उपाय केला व उदी लाविली. त्याच दिवशीं सकाळीं ९-९॥ वाजतां शनिवारीं

प्रथम उदी मिळाल्यापासून तिसरे दिवशीं सकाळीं मुलगी चांगली शुद्धींत आली आहे असें दिसलें व सर्व मंडळीस एकप्रकारचा आनंद वाटू लागला. उदीच्या सामर्थ्याबद्दल सर्वांना बाबांबद्दल एकनिष्ठ श्रद्धा वाटूं लागली. मला तर उदीचा विषय निवाला व त्यांचे सामर्थ्याचा प्रत्यक्ष उत्सव त्याच क्षणीं मला पाहाण्यास मिळाला ह्याबद्दल सद्गुरुमाउलीचें अंतरसाक्षित्व किती जागृत आहे ह्याची कल्पना झाल्यामुळें अत्यानंद झाला व घरीं निजेपर्यंत नव्हे—श्रीनानामहाराजांचे कीर्तन समाप्तीपर्यंत मी सारखा आनंदांत होतों. वरील हकीगत मी श्रीसाईलीलेंत देण्याबद्दल त्यांस कळवितां त्यांनीं माझ्यावरच ही कामगिरी सोंपविल्यामुळें वरील हकीगत कळविली आहे.

आ. आज्ञाधारक

शांताराम बळवंत नाचणे

श्रीसद्गुरु समर्थ.

रा. रा. रावसाहेब दाभोळकर मु. वांद्रें यांसीं विज्ञापना. आपले आज्ञेप्रमाणें माझे श्रीसाईमहाराजांसंबंधाचे अनुभव लिहून पाठवित आहेत.

माझा व महाराजांचा संबंध येण्यास त्र्हीभूत श्रीराममारुती-कल्याण व श्री. कै. वा. नानासाहेब चांदोरकर मु. कल्याण या दोन व्यक्ती मुख्य कारण होत. श्रीराम मारूती यांचा माझा बरेच दिवसांचा परिचय होता. श्री. नानासाहेब चांदोरकर यांचे घराण्याचा व माझा दोन पिढयांचा स्नेह संबंध आहे. श्री. नानासाहेब यांचे वडील व माझे वडील समान हुद्याचे एकाच खात्यांत अमलदार होऊन पेन्शन घेऊन दोघेही अपले घरीं कल्याणास रहात होते. दोघांचींही घरें एकाच आळींत एकास लागून एक अशीं होतीं. आमचे प्राथमिक शिक्षण एकाच शाळेंत व बाळपणाचे दिवसही एकाच ठिकाणीं गेले. पुढें उच्च शिक्षणास श्री. नानासाहेब हे बाहेरगांवीं गेले. व नोकरी संबधानेंही त्यांस पर जिल्ह्यांत जाऊन रहावें लागलें यामुळें मला त्यांचा वियोग बरेच

दिवस झाला होता. परंतु आमचे सुदैवानें ते ठाणे जिल्ह्यांत आपले घराकडेस आले. तेव्हां मी जुना सोबती म्हणून मुदाम तपास करून त्यांनीं आपण होऊन मला प्रथम भेट दिली. असें पहील्यानेंच त्यांहीं आपलें मन मोठें करून स्नेह-दीप उज्वलीत केला. मी त्यांजकडे नेहमी जाऊं लागलों.

श्री. नानासाहेब आल्यापासून ह. भ. प. दासगणूमहाराज यांची कीर्तनें येथें होऊं लागलीं श्रीराम मारूती–कीर्तनाचे भोक्ते–माझेकडे येऊन आपले सहवासाचा मला लाभ देऊन कीर्तनास नेऊं लागले. मी व माझीं मुलें-सुद्धां कीर्तनास जाऊं लागलीं. येथें बाबांचें भक्ति प्रेमाचें बीजारोपण आपले अंतःकरणांत पेरलें गेलें.

नव्हेंबर सन १९११ सालीं माझे वडील मुलाचे मनांत श्रीबाबांचे पायीं डोकें ठेवावें असें आलें. मी याच सालीं प्रदोष उद्यापन केलें होतें श्रीराम मारूती त्यासमयीं प्रसादास असल्यामुळें मी त्यांजपाशीं अनुग्रहाची याचना केली परंतु त्यांनीं याजबद्दल बाबांकडे बोट दाखविलें. यांजमुळें म त्यांस बाबांचे चरणीं नेऊन घालण्याबद्दल विनविलें. आम्हीं उभयतां (त्रिवर्ग) मुलासुद्धां बाबांकडे शिरडीस जाण्यास निघालों. श्रीराम मारूती यांचा कांहीं शिष्य सांप्रदायही याचवेळीं बाबांकडे जाण्यास कोपरगांव येथें आला होता. त्यांहीं सर्वांनीं शिरडीस जाण्याच्या बैलगाडया गुंतविल्यामुळें आम्ही मागे राहिलों. परंतु " बाबांचे चरणीं मस्तक ठेविल्याविना परतणें नाहीं " हा दृढ संकल्प असल्यामुळे , सर्व मंडळी एकामागून एक तेथून निघाली नाहीं तोंच एक तांगा तेथें आला. त्यांत बसून शिरडीस आलों, आम्हांस तांगा भाडेंही रीतसरच पडलें.

रिवाजाप्रमाणें बाबांचें दर्शन व आरती झाली. माझे मुलापासून बाबांनीं बरेच वेळां दक्षणा व नैवद्य मागितला. तो त्यानें मुदाम प्रेमपुरःसर त्याचे आईनें करून दिलेला दिला. त्याचा अंगिकार करून त्यास आशिर्वाद देऊन मस्तकीं हात ठेऊन तीन चार वेळ उदी लाविली.

मी बाबांचे पायांपाशीं बसून पाय चेपले. बाबा मजकडे पाहिनात व दक्षिणाही मागेनात. घराहून निघतांना बाबांनीं दक्षिणा मागतली नाहीं तर आपण तसेच परत येऊं म्हणून बोलों होतों. परंतु दक्षिणा मागितल्यास रु० १।. (म्हणजे श्री सत्यनारायणाची महापूजा दक्षणा) देण्याचा संकल्प केला होता. आरती झाल्यावर सर्वांस " वाड्यांत जाऊन बसा. जेवल्यावांचून जाऊ नका" म्हणोन आज्ञा झाली.मी जाऊं लागलों असतां " मजला विचारिल्यावांचून जाऊं नको " म्हणून मला आज्ञा मिळाली.

आम्हीं परत जाण्यास निघालों. दोनदां गेलों पण बाबांची भेट होईना. मुलास तर नोकरीवर जाणें जरूर. मला मागें ठेऊन तो परत जाण्यास कबूल होईना. अशा पेंचांत अडकलों. तिसरे खेपेस बाबांनीं मजला मशीदी बाहेरच उभें राहण्यास सांगितलें. मुलगाही जवळच होता. तो दुःखानें फार अशक्त झाला होता. बाबांनीं आपलें सर्वांग दाखवून म्हणाले " भोक्तव्य कोणास चुकत नाहीं. तें भोगलेंच पाहिजे " नंतर रागाचा आविर्भाव आणून म्हणाले " शिंच्याला इतके दिवस खायाला घातलें आणि मळके कपडे मला धुण्यास सांगितलें तर नाहीं म्हणतो—माझें मला ते धुतलेच पाहिजेत. परंतु लोकांची मजा पाहा" असें म्हणून आम्हांस परत बोलाविलें. मी जवळ जाऊन पायांस मिठी मारतांच, "दक्षिणा देशील का ?" असे म्हणाले. मी हो म्हणून बोललों. ठरल्याप्रमाणें मुलानें मला रु.१। दिला. तो मी बाबांचे हातीं ठेविला. तेव्हां बाबा प्रेमानें नाचून म्हणूं लागले-"यानें तर १। रु.पया दिला—रु. १। दिला." ॥ श्रीराम परवर दीगार ॥ सत्तेचे आपलें घर ॥ हें आहे एक मी येथें ॥ यावें हो नेहमी बरें ॥

हें वाक्य मीं घोकून पाठ करूं लागलों. तों याचा एक अनुष्टुप छंद झाला. म्हणून पुढें तो मुद्दाम लिहून ठेविला. मुलाजवळ दक्षिणा मागितली रदी देऊन परवानगी दिली. आम्ही परत आलों . वाटेंत लिहून ठेविलेल्या श्लोकाचा विचार करूं लागलों तेव्हां आपण गरीब स्थितींतलीं माणसें. आपण

नेहमी येथें कसे येणार ? परंतु बाबांचे बोल वृथा होणार नाहींत.तेव्हां निर्णय झाला कीं कल्याणास श्री. नानासाहेब यांजकडे वारंवार नेहमी जात असावें असा बाबांचा आदेश दिसतो. वरील श्लोक हाच अनुग्रह—व श्री. नानासाहेब हेच बाबा असें जाणविलें आहे.

कल्याणास उतरतांच पहिल्यानें आम्ही उभयता श्री. नाना साहेबांकडे गेलों. त्यांस हें सर्व सांगितलें. त्यांनीं माझीं सर्व अनुमानें बरोबर असल्याचें सांगितलें दुसरे दिवसापासून माझें जाणें येणें त्यांजकडे होऊं लागलें. प्रथम श्री. नानासाहेबांनीं मजजवळून " रामरक्षा स्तोत्र " पाठ करवून घेतलें. माझे वडीलांचा समर्थ सांप्रदाय व त्याचाच लहानपणापासून मजला अभिमान आवड व आदर वाटत असे. भक्ष्याभक्ष्य पेयापेय हें या सांप्रदायांत पथ्य. हीच भावना मी दृढ केली. अशा करितां कीं बाबांचें स्मरण निरंतर असावें.

पुढें एकच महिन्यानें माझे दुसरे मुलाचे मनांत शिरडीस जाण्याचें णालें. आम्ही उभयतां निघालों. श्रीराम मारुतीही पुन्हां येथेंच येऊन राहिले होते. आम्ही दर्शन घेऊन दक्षिणा दिली. आरतीचे वेळीं श्रीराम मारुती मी व मुलगा असे एका ठिकाणीं उभे होतो. बाबा माझेकडे पाहून म्हणूं लागले-"दोन हजार वर्षांपासून आपला संबंध 'पहिल्यापासून हा वात्रट याला माकड चेष्टेची फार आवड." आरती झाली. जेवणें झालीं. दुपारीं आम्हीं दरबारांत बसलों. तेव्हां मी बाबांचे पाय चेपीत होतों. बाबा प्रेमांत येऊन म्हणाले "यजमान असे लांब कां ?" असें म्हणून मजला जवळ ओढून, पोटाशीं धरून मातेप्रमाणें तोंडावरून हात फिरवून कपाळास उदी लाविली व डोक्यावर हात मारून म्हणाले, सहा रु. दक्षिणा दे. मी मुलांपाशीं मागतांच त्यानें ती दिली. ती मीं बाबांचे हातीं ठेविली. बाबा म्हणाले, "पोर कसें चटाचट पैसे देत आहे—अल्ला तेरा भला करेगा " असें म्हणून मला म्हणाले, "पाहिजे तेव्हां मला पाहिजे तें सांगावें संकोच धरूं नये ." बाबाहीं माझे जवळून व मुलाजवळून दक्षिणा मागितली. आमचेजवळ पैसे

मुळींच राहिले नाहींत. श्री. काकासाहेब दिक्षीतांची व मुलाची चांगली ओळख असल्यामुळें त्यांचे जवळून पैसे घेऊन आम्ही दुसरे दिवशीं दुपारीं परवानगी घेऊन परत आलों.

या खेपेस मंत्री सॉलिसिटरचीं मुलें तेथें आलीं होतीं. त्यांत धाकटे मंत्री सॉलिसिटरही होते. त्यांनीं बाबांजवळ अशीच आमचे वडील मुंबईस आहेत त्यांजवर कृपा करा म्हणून विनंति केली. बाबा म्हणाले' "अरे माझी कृपा कोणावर नाहीं—सर्वांवर माझी कृपा सारखीच. माझे कृपेवांचून झाडाचें एकही पान हालत नाहीं." मला हें सांगणें म्हणजे पुढील वर्गांतील शिकवण-असें वाटलें.

कल्याणास आल्यावर श्री.नानासाहेब यांजकडे पहिल्यानें जाऊन हें सर्व सांगितलें. श्री. नानासाहेब यांनीं या खेपेनंतर मला ईशावास्योनिषदाची संथा दिली. अर्थ सांगितला. रोज पाठ म्हणून घेऊं लागलें. सर्व पुरें झाल्यानंतर सन १९१२ सालीं पुन्हां शिरडीस गेलों. बाबांचे पाय चेपीत असतां बाबा बोलूं लागले:—"एक उंटावर बसून स्वार चालला. तें उंट हागलें. मीं ती लीद सगळी धोतरांत घेतली आणि सगळी खाल्ली. पोट फुगलें. चैन पडेना. तेव्हां स्वारास माझी दया आली. त्यानें मला चार चण्याचे दाणे दिले. ते मी खाल्ले. पाणी प्यालों तसा मला मोठा ढाळ झाला. पोट उतरलें. आतां पुढें बरें होईल."

दुपारीं परवानगी व उदी घेऊन निघालों तों कल्याणास येऊन नाना-साहेबांस भेटलों, सर्व सांगितलें, नानासाहेबांनीं ठीक आहे असें म्हटलें. मी घरीं आलों.श्रीराममारुती मला भेटले त्यांसही हेंच सांगितलें. त्यांनीं चतुःश्लोकी भागवत म्हणण्यास मला सांगितलें; बाबांनीं हेंच सांगितलें असें ते म्हणाले. मी तें पाठ केलें. यावरून माझी अशी समजूत झाली कीं तत्वतः "ईशावास्य" व "चतुःश्लोकी" भागवत हीं एकच आहेत. एक श्रुती व दुसरें पुराण.

माझे तिसरे मुलाचें लग्न धुळ्यास सन १९१३ सालीं झालें. परत कल्याणास येतांना मुलगा, सून वडील सून कुटुंब व लहान मुलगा, सर्वांत लहान मुलगी, व वडील जांवई व त्यांचा मुलगा (माझा नातु) असे आम्हीं बाबांचे दर्शनास गेलों. दर्शन घेतलें. सर्वांपासून दक्षिणा घेऊन, उदी देऊन बाबांनीं आशिर्वाद दिले. वडील सुनेचे पदरांत नारळ घातला. तीस पुढें मुलगा झाला. तो हल्लीं १२ वर्षांचा आहे. त्याचें नांव रमेश (रमावर) असें ठेविलें.

दुपारीं परत येण्याविषयीं परवानगी मागितली. "उद्यां जा" म्हणून आज्ञा केली. सर्वत्र राहाण्यास तयार होतीं परंतु हा मुलगा, कल्याणास इतर मंडळी घेऊन पुढें गेला होता; याच सबबीवर आम्हांस राहूं देईनात. म्हणून आम्हीं बाबापाशीं गयावयां येऊन परत जाण्यास परवानगी मागितली. बाबा बोलले, "१०|५ रुपये दक्षणा देतोस ?" मीं कबूल केल्यानंतर पांच ५ रुपयांची नोट व पांच ५ रुपये बंधे असे देत असतां बाबांनीं नोट घेतली नाहीं. मी फार प्रयत्न केले. शिरडी गांवांत ते दिवशीं पांच रुपयांचे नोटीचे बंधे रुपये मिळेनात. बाबांनीं नोट परत दिली. व ५ रु. खिशांत टाकले व म्हणाले, "तीन (३) आणि दोन (२) पोंहचले" नंतर परवानगी दिली. बैलगाडी करून आम्ही निघालों. निमगांवांपासून जो एक सारखा पाऊस लागला तो कोपरगांवीं नदीपर्यंत. येथें महादेवाचे देवळांत कपडे भिजून गेले होते म्हणून उतरलों. पुढें गाडींत बसलों. नंतर माझे हातांतून सारखे वांब येऊं लागले. प्राणांतिक अवस्था झाली. तेव्हां सौभाग्यवतीनें बाबांची उदी हातास चोळिली. आराम वाटला. आम्ही परत आलों. नानासाहेब यांजकडे गेलों.त्यांनीं "ईशावास्याचें श्रवण, मनन व निजध्यास ठेवावा" असें सांगून मार्ग दाखविला.

सन १९१६ सालीं कै. वा. बाळासाहेब भाटे यांचे जांवई नानासाहेबांचे घरीं प्लेगनें आजारी होते. मी या पूर्वीं शिरडीस जाण्याकरितां ३।४ वेळां नानासाहेबांजवळ परवानगी मागितली होती. त्यांनीं "शिरडी" व

" कल्याण " यांत काय अंतर आहे ? खर्च करून शिरडीस कशाला जायला पाहिजे असें सांगत असत. या वेळीं मला बोलावून आणून पैसे देऊं लागले व म्हणाले कीं बाबांकडे जाऊन हा निरोप सांग व भाटे यांनीं त्यांचे मुलीस पाठविली तर घेऊन ये. मी पैसे घेण्याचें नाकारिलें व म्हणालों, मला शिरडीस जाण्याची ही अज्ञाच आहे. बाबांचे पायीं डोकें ठेऊन आपला निरोप कळवितों. त्या प्रामाणें गेलों.

बाबांचें दर्शन घेतलें दक्षिणा दिली उदी घेतली. व आशिर्वाद घेतला. श्री. काकासाहेब दीतिक्ष यांचेमार्फत नानासाहेबांचा निरोप बाबांचे कानीं घातला. दुसरे दिवशीं बाबांचे पाय चेपीत असतां सहज बाबाही मजकडे पाहातांच परत जाण्यास परवानगी मिळेल का म्हणून विचारलें. उदी देऊन "उद्या जा" म्हणून परवानगी दिली. आरती झाली. सर्वांबरोबर मला बाबांनीं उदी दिली. तेव्हां बाबांस श्री. काकासाहेबांनीं माझे जाण्या विषयीं प्रश्न केला. तेव्हां मी उभा राहिलों म्हणून बाबा रागानें बोलले "गाढवा एकदां उदी दिली असतां उभा कां ? हो बाजूला." मी बाजूला झालों.

मी परत नानासाहेबांकडे गेलों.त्यांस सर्व सांगितलें. या खेपेस त्यांनीं केनोपनिषद पाठ म्हणण्यास व कठोपनिषद वाचण्यास सांगितलें व संथा दिली. त्यानंतर त्याच वर्षी मी पेन्शन घेतलें. बाबांचे ह्यातींत सन १९१८ पर्यंत व पुढें १९२६ पर्यंत पुष्कळदां प्रयत्न केला तरी शिरडीस जाण्याचा योग आला नाहीं. अकस्मात अडचणी उभ्या रहात. त्याबद्दल श्री. काकासाहेब दीक्षित व रा. दाभोळकर यांची अनेक वेळां माफी मागितली आहे. बाबांची मर्जी नसल्यास माणसांचें काय चालतें !

सन १९२३ सालीं माझा सर्वांत लहान मुलगा सालिसिटरचे परीक्षेंत उत्तीर्ण झाला. तो व माझी दुसरी मुलगी व तिचीं मुलें या सर्वांस समाधीचे दर्शनास पाठविलें. यावेळीं मला एकाएकीं भयंकर दुखणें झाल्यामुळें जातां आलें नाहीं म्हणून दुसरा मुलगा भालचंद्र यास बरोबर देऊन पाठवावें लागलें.

बाबांचें समाधीदर्शन प्रथम घेऊन मुलानें आपला सालिसिटरचा धंदा सुरू केला आहे.

सन १९२५ चे नवंबर महिन्यांत मी हवा पालटण्याकरितां देवळालीस गेलों. तरीही माझी प्रकृति सुधारली नाहीं. डोळ्यांत क्याटेराक्ट दिसूं लागला. पुढें १९२६ चे फेब्रुवारी मध्यें जे. जे. हॉस्पिटलमध्यें डोळे दाखविले. ऑपरेशन करणें जरूर म्हणून कळलें. आतां प्रकृति नादुरुस्त, डोळे बिघडले, तेव्हां बाबांचे छबी समोर उभा राहून मी प्रार्थना केली:—कै. नानासाहेबांचे कृपेनें आपल्या पाशीं आजपर्यंत तोंड पसरण्याचें कारण पडलें नाहीं. आतां अखेरचे दिवस आले. डोळ्यांनीं दिसत नाहींसें होणार, तेव्हां मागणें हेंच मागतों एवढें दे:—

"बाबांचें समाधी दर्शन"

"मशिदमाईचें दर्शन"

"शिरडीचे बालगोपाळांत नाचणें उडणें"

व

"शेवटीं पंढरपुरीं नेऊनी श्रीविठ्ठलचरणीं घाली"

तिसरे दिवशीं माझे एक स्नेही—अण्णा फणसे मजकडे आले आणि म्हणाले "पंढरीस येत असाल तर माझी तयारी आहे." मी सांगितलें:—श्री रामनवमीस शिरडीस व पुढें पंढरपुरास जाऊं असें असेल तर येत करूं. त्यांनीं तें कबूल केले. आम्ही शिरडीस गेलों. सर्व दर्शनें यथास्थित केलीं. फारच आनंदांत काळ गेला.

पंढरपुरास श्री. विठ्ठलाचे चरणाचें दर्शन घ्यावें म्हणून बाबांचे परवानगीस्तव येथें आम्हीं आलों. श्री. पुढें रामनवमी उत्सवांत एकादशीचे दिवशीं ह. भ. प. दासगणू यांचें बाबांचें समाधीपुढें कीर्तन चालू असतां आम्हीं समाधीचे पुढें अगदींच जवळ बसलों होतों. समाधीवर बाबांची छबी, छत्रचामर युक्त ५।६ फुटांचे उंचीवर होती. तिजकडे पाहातांच मजला बाबांचे छबीचे

ठिकाणीं श्री विठ्ठल मूर्तीच दिसूं लागली, म्हणून मीं शेजारचे मंडळीस विचार-लें कीं " आज एकादशी म्हणून श्री विठ्ठलाची छबी समाधीवर ठेविली आहे काय ?" त्यांनीं नाहीं म्हणून सांगतांच मी जास्त निरखून पाहूं लागलों. परंतु श्री विठ्ठल मूर्तीवांचून दुसरें कांहींच दिसेना. कीर्तन संपल्यानंतर माझे स्नेह्यांनीं मजला समाधी वरील छबीचे अगदींच नजीक नेलें. शृंगार-लेली छबी बाबांचीच आहे असें दाखवून दिलें. "श्री विठ्ठल पंढरपूरचे तेच हे शिरडीस बाबा" असें मनास पक्कें पटविलें. मंडळीची परवानगी घेऊन पंढरपुरास जाण्यास आम्ही शिरडीहून निघालों.वाटेंत ताप भरत चाल-ला यामुळें परत कल्याणास जावें असें म्हणूं लागलों. आण्णानीं सांगितलें तुमची तयारी असल्यास मी तुम्हांस नेतों सर्व व्यवस्था तुमची मी करीन. कंटाळा होणार नाहीं. अशी त्यानीं स्वखुशीनें हमी घेतल्यामुळें आम्ही पंढर-पुरास गेलों. त्यानीं स्नानें वगैरे सर्व यथास्थीत केलें व यथासांग त्यानें व मी यात्रा केली.

पंढरपुरास दर्शनें करित असतां सहजगत्या ह. भ. प. दास गणू यांचे वाड्यांत बाबांची छबी पाहिली. पाहातांच "शिरडी आणि पंढरपूर बाबा हेच विठ्ठल" असें अनुभवास आलें.

नंतर चंद्रभागेला वंदन करून व पुंडलिकाचें दर्शन घेऊन श्री विठ्ठल-चरणीं कडकडून मिठी मारली. अशा रीतीनें बाबांनीं माझी मनेच्छा पुरवून आम्हांस सुखरूप कल्याणास आणून सोडिलें. आतां मला बरें वाटतें,डोळ्यांनीं ही बरेंच दिसूं लागलें आहे. माझे सर्व मुलगे चांगले कर्ते निघाले आहेत.सर्व मुलींचीं लग्नें झालीं आहेत.आतां बाबांचे ध्यानावांचून मला दुसरा उद्योग नाहीं. म्हणून बाबाचें चरणीं मागणें आहे कीं बाबा शेवट गोड करा.आपल्या चर-णापाशीं सतत मला ठेवा. पळभरही दूर करूं नका.

"श्रीसाई सद्गुरुमहाराज"

यावरून बाबांनी मज जवळून ११. रुपया घेऊन आपलें चरित्र पाहण्याची संधी दिली व श्रीसत्यनारायणाचे कथेंतील फलश्रुतीः—

" इहलोके सुखं भुक्त्वा ॥ अन्ते मोक्षमवाप्नुयात् ॥

या उक्तीचा अनुभव दाखवीत आहेत असें मी समजतों.

संतपायाचा दास

त्रिंबक आनंदराव कर्णीक.

ॐ श्री गुरुसाईश प्रसन्न.

गुरुर्ब्रम्हा गुरुर्विष्णु ॥ गुरुर्देवो महेश्वरः ॥
गुरुस्साक्षात्परब्रम्ह ॥ तस्मै श्री गुरवे नमः
सद्गुरुवांचोनी सांपडेना सोय ॥
धरावे ते पाय आधीं त्याचे ॥
देव ते संत । देव ते संत ॥ कलियुगीं जाण मूर्तिमंत ॥

श्रीमंत परम दयाळु भक्त काम कल्पद्रुम श्रीसंत चूडामणी श्रीसाईबाबा महाराज श्री क्षेत्र शिर्डीयांचे प्रथम दर्शनाचा लाभ मला सन १९०४ सालांत जाहला. त्या आधीं श्री क्षेत्र रामेश्वर यात्रेस वऱ्हाडांतून पाय रस्त्यानें जात असतां परमहंस श्री गजानन महाराज यांचें शेगावांस दर्शन झालें. त्यांची वाणी निघली ती अशी, "तुझा गुरू दक्षिण दिशेसच भेटेल" त्यानंतर पुढें हरिहर बुवांची शिवली ह्या गांवीं गांठ पडली. ते साधु मौन—व्रती—हरिहर या नावा-शिवाय दुसरे शब्दच मुखावाटे काढीत नसत. त्याच गांवीं मला एक घोडा बसावयास एका पाटलानें दिला, तो अत्यंत खाष्ट व खोडकर होता व त्याचेवर आरोहण करणें म्हणजे दुर्घट. तोंडाकडून (समोरुन) गेलें असतां चावावें. मांगून गेलें असतां लाथा मिळाव्या, अशा खोडकर पशूचा लाभ शिवलीस जाहला. त्याच वेळेस मौनी हरिहर बुवांस प्रश्न केला मोक्ष गुरू कोठें व कसा

लाभेल. खुणेनें व लेखानें त्यांनीं कळविलें की, पश्चिम दिशा, लांब गेलें कीं अशाच नांवाचे गावीं. पुढें रामेश्वरयात्रा करून परत पाय वाटेनें पंढरपुर आदि क्षेत्रें पहात नगर जिल्हा "संताची खाण" (मायभूमी). त्या जिल्ह्यांत बेलापूर गांवीं केशव गोविंद या महासत्पुरुषांचे समाधीस्थानांचें दर्शन घेऊन पुढें कोपरगांवीं श्रींगौतमी गंगेवर क्षौर करावा असें बरोबरचे मंडळीसह ठरविलें होतें. आम्ही पाय रस्त्यानें चाललों होतों. शिर्डीवरूनच तो रस्ता होता.शिर्डीस एक महासाधू राहतात हें पूर्वीं ऐकिलेलें असल्यामुळें त्या संतदर्शनाचा लाभ अनायासें वाटेवरच लाभणार म्हणून आनंद झाला. येथें श्रीतुकाराममहाराजांचे एका अभंगाची आठवण झाली. ॥ सांपडली वाट जातांगंगास्नाना ॥ मस्तकीं तों जाणा ठेविला कर ॥ सद्‌गुरुरायें । कृपा मज केली ॥ परिंनाहीं घडली सेवा कांहीं ॥ धृ० ॥ बाबाजी आपुलें सांगितलें नाम ॥ मंत्र दिला रामकृष्ण हरी ॥ तरीपण माझे या अभंगांत सांगितलेल्याचा अनुभव येण्यास खरे सद्‌गुरु श्री सांईबाबा होत, ही भावना त्यावेळेस झाली नाहीं. ही भावना दृढ होण्यास १९०६ ते ११ या पांच वर्षांचा काल लागला याबद्दल इषारा श्रीनीं प्रथम भेटींतच "पांच वर्षांनींच कळेल" ही वाणी काढली होती. त्या मुदतींत श्री. नानासाहेब चांदोरकरांची तसेंच श्री. जनार्दन धोंडदेव करंदीकर व श्री. बाळासाहेब देव यांच्या भेटी होऊन महाराजांच्या बऱ्याचशा लीला त्यांचेकडून कळल्या. श्रीबाबा हे खरोखरच सद्‌गुरु आहेत ही खात्री झाली. असो. वर म्हटल्याप्रमाणें श्रीकेशव गोविंदाचे समाधीचे वंदनादि विधी बेलापुरास करून समागमें असलेली मंडळीसह श्रीक्षेत्र शिर्डी येथें आलों. त्यावेळची शिर्डी व आताची शिर्डी यांचें चित्र जर पुढें ठेवलें तर "खुदा करेसो क्या नही बनता॥ फत्तर जिंदा बनता है या प्रमाणेंच होय," त्या वेळेचें तें कंटकारण्य बाभूळवन, कांटेरी झाडें, गांव तर किती आंखुड व तुरळक माणसांची येर झार १।२ विहीरी व वाटी माणसांची वागणूकीची पद्धति आदि सर्व विचित्रच होय. पण तो विचित्रपणा जाऊन, विविध नररत्नें त्याशिलधींत शिरून मुक्त, सिद्ध व साधक बनून गेलीं व जात आहेत. अस्तु. बरोबरचे मंडळीसह शिर्डीचे गांवाबाहेर बाभूळ वनांत आलों. मंडळीचा विचार पुढें कोपरगांव येथें श्रीगौ-

तमी गंगा-गोदावरी कांठीं क्षौरादि विधीकरून १।२ दिवस राहून जावें असा ठरून आम्हीं सर्व मंडळी त्यामार्गानेंच श्रीसाईश प्रभूचे गांवाबाहेर आलों. मंडळीना, तुम्ही पुढें चला. मी येथें एक साधुमहाराज आहेत त्यांचें दर्शन घेऊन लौकर येतों असें म्हणालों. पैकीं कांहीं मंडळी म्हणाली उशीर होईल व तुम्हीं एकदां नादीं लागलांत कीं मागची पुढची कांहीं आठवण राहात नाहीं व पुढें क्षौरादि यात्रा होणें आहे. आपण पुन्हां केव्हां तरी येऊं. पुष्कळ संत आहेत वगैरे भाषणें झालीं.मी एकच सांगितलें कीं देवसाराचे परते॥संत पूजावे अते॥ तुम्ही पुढें चला. त्यांसर्वांस पुढें वाटेस लावून मी माझे वारूस एका झाडास (बाभळीच्या) बांधून दुसऱ्या झाडास मागिल पाय बांधले.कारण रस्ता रहदारीचा व जनावर खोडयाळ उगीच दुसऱ्यांस इजा होऊन आपणासही त्रास होईल. त्या घोडयास मी बांधीत असतां एक वयोवृद्ध फकीर हातीं टमरेल (टिनचें) घेतलेला इकडे तिकडे जवळच हिंडत होता त्यास मी विचारलें कीं यहांपर एक साधूमहाराज रहेते है ऐसा सुना है वह यह गांवमें कौनसे जगहपर है मुझे आप कहोगे क्या ? इतक्यांत ते मोठयानें उद्गारले, "तेरे मा. के × × × ×" मी मनांत विचार केला कीं मी चांगलें विचारलें असतां असें कां बरें उत्तर दिलें! मला वाईट वाटून मी मनांत म्हटलें एवढा मोठा हा थेरडा झाला, नी नीट उत्तरही देत नाहीं ! नंतर मी घोडयास बांधून तेथून गांवांत आलों. गावांत शिरतांच उजवे बाजूस हल्लीं मसीदीसमोर जी जागा व फाटक वगैरे बंदोबस्ताची झालेली आहे त्या जागेवर एक झोपडीवजा घरटें असून तेथें एक म्हातारी बाई रहात होती, ती बहुतेक मरण्याचेच तयारींत असावी असें वाटलें. सदर बाईस मी विचारलें कीं येथें एक साधूमहाराज राहातात ते कोठें आहेत ? तेव्हां सदर बाई म्हणाल्या " कीं ते ह्या मसिदींतच राहतात व ते आतां परसाकडेला गेले आहेत" मी पुन्हाः विचारिलें त्यांना यावयाला किती वेळ लागेल. त्यावर ती बाई म्हणाली तें कांहीं सांगतां येणार नाहीं.माझे मनांत आलें कीं हे साधू हिंदुधर्माचेविरुद्ध मशिदींत कसे राहतात? नंतर मनांत असेंही आलें कीं कदाचित् ते मुसलमान अवलीया असतील.तेव्हां त्या म्हातारीस पुन्हां विचारिलें कीं त्यांना ओळखावें कसें,त्यांचे अंगावरील चिन्हें कसीं आहेत

त्यावेळेस तिनें सांगितलें कीं त्यांचे आंगांत पांढरी कफनी डोक्याला फडके हातांत एक टमरेल अशीं त्यांची मूर्ति व ती रंगानें गोरी अशी आहे व ते आत लौकरच येतील. कदाचित् येण्यास वेळ लागला तर त्यांच्यासाठीं मी भाकरी व झुणका केला आहे तो ते इकडे तिकडे कुठें जरी गेले तरी तो मी त्यांस पाहून खाऊं घालतें. मनांत विचार आला कीं बाई म्हातारी—मला पक्कें आठवत नाहीं—पण ती ६० वर्षांचे वरच वयानें असावी. अगदीं थकलेलीच होती. तिनें बुवांचें एकंदर वर्णन सांगितलेलें तें मुसलमान रितीचें, मराठ्याची बाई त्यांच्यासाठीं भाकर करून असतील तेथें नेऊन देते हें कसें? असामी मला तर पुढें जाण्याची घाई होती व घोडाही गांवाबाहेर होता.बुवा केव्हां येतात कोण जाणें या विचारांत असतां मशिदीपाशीं गेलों त्यावेळेस मशीद हल्लीं सारखी उत्तम नव्हती. ती मोडकळलेलीच व आवारांतही बराच कचरा वगैरे होता. मात्र आंतील भाग स्वच्छ होता, आंत एक धुनी समोर खूपच झेंडू (गेंदाचे) फुलाचे जुने नवे हार कोपऱ्यांत कांहींसे होते. मडकें व जातें (दगडी) धान्य दळण्याचें आणखीही कांहीं जिनसा तेथें होत्या; पण आतां त्या सर्वांची तितकी आठवण नाहीं. जातें धान्य दळण्याचें हें येथें कसें ते असावयाला काय कारण, कोनाड्यांत २-३ दिवे दक्षिणे कडेस तोंड केलेले सारखे जळत होते. दिवसा दिवे मशीदींत तेही गोडें तेलाचे अशा बऱ्याच विस्मय-कारक गोष्टी नजरेस पडल्या. बराच वेळ महाराजांची वाट पाहिली व मनास वाईटही वाटलें कीं, ही म्हातारी जें रूप सांगते तें रूप धारण करणारे तर खरोखर मला गांवांत शिरतांना प्रथमच भेटले. पण त्यांना मी ओळखलें नाहीं व त्यांस विचारतां लोक बाह्यशब्दांनीं त्यांनीं माझें ताडण केलें व मीही त्यांना मनांतलेमनांत बरेंच दूषणही दिलें. वाईट केलें. पण आपणांस ठाऊकच नव्हतें मग आपला तरी काय इलाज!नंतर परत येण्यास निघालों.त्या ठिकाणीं आलों तों श्री माझे घोड्याबरोबर कांहीं मुखानें पुटपुटत होते व त्याचे तोंडांत एक हात घातलेला व एका हातानें त्यास गोंजारीत व थपडही मारीत होते. मी दुरुनच हें पाहून मोठ्यानें ओरडलों कीं महाराज आपणाला तो इजा करील.